

Eigersund kommune
Postboks 580
4379 Egersund

Kontakt saksbehandler

Marita Skorpe Falnes, 51568894

Uttalelse - oppstart - kommuneplan - Eigersund - kommuneplanens samfunnsdel og planstrategi 2024 - 2027

Vi viser til brev datert 23.05.2023 der kommunen ber om innspill til planstrategi 2023 – 2027 og varsel om oppstart av arbeid med kommuneplanens samfunnsdel med planprogram for dette arbeidet.

Kommunen ba om innspill til arbeidet med planstrategien i fjor, og vi ser tydelig at de fleste av våre innspill den gang er vurdert og tatt hensyn til i den planstrategien som nå er kommet på høring. Både forhold knyttet til kommuneøkonomi, folkehelse, CRPD, naturmangfold og samfunnssikkerhet er fulgt opp på en god måte i planstrategi og planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel. Dette er svært positivt. Vi savner imidlertid noe større fokus på landbruk, jordvern og barn og unge.

Lovgrunnlag

Å vedta kommunal planstrategi er en lovpålagt oppgave med hjemmel i plan- og bygningslovens (pbl.) § 10-1. Det åpnes for at kommunal planstrategi kan samordnes med oppstart av arbeidet med kommuneplanen. Første ledd i revisjon av kommuneplanen er utarbeiding av planprogram, og det følger av pbl. §§ 11-12 og 11-13, jf. § 4-1. Av § 4-1 tredje ledd går det fram at dersom berørte regionale eller statlige myndigheter på bakgrunn av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, så skal dette fremgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Ellers viser vi til nye [Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027](#) av 20.07.2023, hvor Regjeringen sine forventninger til kommunenes planlegging, klima, miljø og jordvern m.m. kommer frem. Regjeringen forventer at kommunene prioriterer arbeidet med planstrategier for å sikre at planene er oppdaterte og møter behovene som følger av endringer i samfunnsmessige, demografiske, politiske og naturgitte forhold.

Statsforvalteren sin vurdering

Vi uttalte oss til oppstart av arbeid med kommunal planstrategi i brev datert 30.08.2023. Vi ser tydelig at kommunen har tatt de fleste av våre innspill den gang til følge, og vurdert hvordan disse kan ivaretas i kommunens samfunns- og arealplanlegging i den kommende kommunestyreperioden. Både når det gjelder forhold knyttet til kommuneøkonomi, folkehelse, CRPD, naturmangfold og samfunnssikkerhet er våre innspill i stor grad fulgt opp på en god måte i planstrategi og planprogrammet til kommuneplanens samfunnsdel. Dette er svært positivt.

Vi savner imidlertid noe større fokus på landbruk, jordvern og barn og unge. Vi forventer at jordvern blir sentralt i kommunens arbeid med arealstrategi, og at kommunen har fokus på videreutvikling av landbruksnæringen. Barn og unge er viet lite plass i gjeldende kommuneplan, og vi oppfordrer kommunen til å løfte barn og unge i denne revideringen. Særlig aktuelt er læringsmiljø i skole, noe utfordringsbildet til kommunen anbefaler som et særlig satsingsområde i planperioden.

Planstrategien og planprogrammet er ellers framstilt på en oversiktlig og ryddig måte. Overordnede føringer, regionale og lokale utfordringer og trender er tydelig kommunisert, og det er enkelt å følge kommunens prioriteringer med bakgrunn i de utfordringene kommunen selv har identifisert.

Med bakgrunn i våre sektorinteresser har vi følgende innspill til planstrategien og det kommende arbeidet med både kommuneplanens samfunnsdel og øvrige planer som kommunen skal revidere eller utarbeide i denne kommunestyreperioden:

Plansystem og planbehov

Det er positivt at kommunen har fokus på forenkling av plansystemet. Jf. pbl. § 3-1 tredje ledd skal planleggingen bygge på økonomiske og andre ressursmessige forutsetninger for gjennomføring, og ikke være mer omfattende enn nødvendig. Å forlenge planperioden for temaplaner for å skape kontinuitet kan være hensiktsmessig. Vi anbefaler likevel kommunen å vurdere temaplanenes gyldighet i arbeidet med planstrategi ved inngangen til hver kommunestyreperiode, og oppdatere planene tidligere enn hvert åttende år om det viser seg å være nødvendig.

Under har vi kort kommentert arbeidet med kommuneplanens samfunns- og arealdel. Flere andre planer er også kommentert i vår videre uttalelse.

Kommuneplanens samfunnsdel

Kommunen skriver at det skal gjennomføres en «lettere revidering» av kommuneplanens samfunnsdel med oppstart nå høsten 2024. Hensikten er å tydeliggjøre retningen for en helhetlig og bærekraftig utvikling av kommunesamfunnet og kommunen som organisasjon. Kommunen peker særlig på mulige gruveplaner på Helleland og den endrede geopolitiske situasjonen som viktige premisser for endringen. Det er et mål for kommunen å holde samfunnsdelen kort og presis, som i dag. Dette er et godt utgangspunkt, men vi minner om at vi til høring av den gjeldende samfunnsdelen påpekte at det er viktig at samfunnsdelen ikke blir så kort at lovens krav til innhold i planen ikke er oppfylt og/eller at viktige poeng ikke kommer tydelig nok fram.

I gjeldende kommuneplan er barn og unge viet lite plass, og vi oppfordrer kommunen til å løfte barn og unge i denne revideringen. Særlig aktuelt er læringsmiljø i skole, noe utfordringsbildet til kommunen anbefaler som et særlig satsingsområde i planperioden. Som et minimum bør hovedtrekk fra handlingsplanene for trygt og godt barnehage- og skolemiljø gjengis i ny kommuneplan.

Den endrede geopolitiske situasjonen er nevnt som en av hovedtemaene i revisjonen av samfunnsdelen. Klimaendringer, grønn omstilling og kraftbehov, tap av natur og totalforsvaret er viktige tema innen samfunnssikkerhet, som bør adresseres i samfunnsdelen.

Arealstrategi

Den nye samfunnsdelen skal inneholde en arealstrategi. Vi har flere innspill til innholdet i denne i vår videre uttalelse, blant annet strandsone, landbruksbasert næringsutvikling, karbonrike arealer, støy og transportnett for myke trafikanter. Vi vil ellers kommentere at det er positivt at kommunen vil ta i bruk fylkeskommunens arealregnskap som verktøy. Fylkeskommunen har også utarbeidet en egen [veileder for arbeid med arealstrategi og kommunale jordvernmål](#) som oppfølging av Regionalplan for Jæren og Søre Ryfylke. Denne veilederen er også relevant for Eigersund kommune å se til i arbeidet med arealstrategi.

Gruvedrift på Helleland

Kommunen vil ha fokus på dette temaet i revisjon av samfunnsdelen til kommuneplanen. Det er startet opp arbeid med vurderinger rundt gruvedrift på Helleland, og det er signalisert at oppstart av reguleringsplanarbeid skal varsles i løpet av året. De planene som er presentert til nå viser omfattende tiltak, både uttak og fabrikk på Helleland, ny utskipingskai ved kysten og infrastruktur for transport av mineraler mellom disse områdene.

Vi støtter kommunens vurdering av at dette er et viktig tema i revisjon av kommuneplanens samfunnsdel, og råder kommunen til å sette seg klare mål og strategier for det videre arbeidet. Disse må både omfatte ønsket samfunns- og næringsutvikling som følge av den nye gruvedriften, men også mål og strategier for vern og bevaring av viktige arealer i kommunen som kan bli berørt av tiltakene, og mål og strategier for å følge opp og ivareta ringvirkninger fra gruvedriften. Det har blant annet vært forslag om deponering av overskuddsmasser i vassdrag i kommunen. Dette er tiltak som vil medføre konsekvenser for vassdrags- og naturmiljø, og som også kan påvirke flomsituasjoner og samfunnssikkerhet, og muligens også drikkevann. Både miljøkonsekvensene og ringvirkningene i samfunnet innenfor næringsliv og potensiale for økt bosetting, vil kunne strekke seg ut over kommunegrensene, og vi oppfordrer Eigersund til å ha en god dialog med sine nabokommuner, både for å løse utfordringer, og dra nytte av de positive virkningene av tiltaket.

Vi har i tidligere dialog med kommunen og tiltakshaver kommentert at gode alternativsvurderinger og -beskrivelser er viktig når det er snakk om tiltak av denne størrelsen. Kommuneplanens arealdel ville vært et naturlig verktøy for denne type vurderinger. Når kommunen vil starte opp et reguleringsplanarbeid for gruvedriften før rullering av kommuneplanens arealdel, må dette også omfatte grundige redegjørelser for de overordnede vurderingene som er gjort i forkant av oppstart.

Kommuneplanens arealdel

Arealdelen av kommuneplanen skal ikke revideres i denne kommuneplanperioden, men det legges opp til oppstart av utredningsarbeid i 2027 slik at ny arealdel kan vedtas tidlig i neste kommune-styreperiode. Kommunen vurderer at arealdelen fra 2019, sammen med innarbeiding av kommune-delplan for fritidsbebyggelse fra 2023, ivaretar kommunens behov for nye utbyggingsareal i denne kommune-styreperioden. Det er også vurdert at planen i tilstrekkelig grad følger opp nasjonale forventninger og rammebetingelser.

Vi vil påpeke at kommunen gjennom sin gjeldende kommuneplan har videreført en lang rekke eldre reguleringsplaner som skal gjelde foran kommuneplanen. En del av disse planene er utfordrende sett opp mot nye nasjonale føringer. Vi ser at kommunen har satt opp sanering av eldre regulerings-

planer som en planoppgave som det skal arbeides med gjennom hele kommunestyreperioden. Det er positivt. Når kommunen skal i gang med arbeidet med rullering av kommuneplanens arealdel vil det også være nødvendig å foreta en planvask, både for forholdet mellom kommuneplanen og disse eldre reguleringsplanene, og for uregulerte byggeområder i kommunen. Kommunen har i gjeldende kommuneplan også uregulerte byggeområder som ligger på areal som, sett opp mot nye nasjonale og regionale føringer, ikke bør bygges ut. Her viser vi til pkt. 47 i de nasjonale forventningene der det står at kommunene ved revidering av kommuneplanens arealdel skal vurdere om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning, samfunnsikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster.

Interkommunalt samarbeid

Interkommunalt samarbeid er i dag en viktig del av kommunens virksomhet, og kan omfatte alt fra utførelse av tjenester, faglige nettverk for informasjonsutveksling og kompetanseheving, til politiske samarbeidsorgan for en region m.m. Det er lagt til rette i kommuneloven for samarbeid mellom kommuner både når det gjelder driftsoppgaver og myndighetsoppgaver. Det er derfor fint at kommunen omtaler interkommunalt samarbeid i punkt 5.5 i planstrategien, og der løfter fram at kommunen i perioden vil arbeide for å styrke det samarbeidet som de allerede har med andre kommuner og samtidig se på muligheter for nye interkommunale samarbeid bl.a. i Dalane.

Fylkeskommunen har satt i gang et arbeid med Bærekraftsfylket Rogaland, hvor det blant annet skal ses på indikatorer for oppfølging av FNs bærekraftsmål i Rogaland. Eigersund og de andre Dalanekommunene har foreløpig ikke vært delaktige i dette arbeidet, og vi oppfordrer Eigersund til, sammen med sine nabokommuner, å bli med i dette viktige samarbeidet for å nå bærekraftsmålene.

Økonomisk handlingsrom

Den økonomiske situasjonen i Eigersund kommune er krevende, og det er bra at utfordringene pekes på så tydelig i planstrategien. Kommunen bør i planperioden arbeide videre for å styrke sammenhengen mellom kommuneplanens samfunnsdel og underliggende planer og handlings- og økonomiplanen. Dette vil være et nødvendig arbeid for å sikre et forsvarlig økonomisk handlingsrom inn i framtiden.

Folkehelse

Vi viser til vår uttalelse til oppstart av arbeidet med planstrategien. Vi ser at punktene vi da spilte inn er dekket i planstrategien og planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel som vi nå har fått til uttalelse. Dette er positivt. Når vi nå får en ny mulighet til å uttale oss ønsker vi å trekke frem psykisk helse hos barn og unge, samt de demografiske utfordringene knyttet til en aldrende befolkning.

Eigersund kommune har i dokumentet *Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer* identifisert utfordringer knyttet til barn og unges psykiske helse. Statens Helsetilsyn gjennomfører i 2024 landsomfattende tilsyn med kommunenes arbeid med å fremme god psykisk helse hos barn og unge. Vi oppfordrer kommunen til å inkludere erfaringer fra tilsynet i arbeidet med planstrategi, kommuneplan og aktuelle tema-planer.

Eigersund kommune har videre identifisert utfordringer knyttet til endring i alderssammensetning blant kommunens innbyggere, noe som vil medføre økt press på de kommunale tjenestene. Vi oppfordrer til å se disse utfordringene i sammenheng med rekrutterings- og kompetanseplanlegging. Kommunen anbefales å utarbeide skriftlige, politisk vedtatte planer for å sikre kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene. Demografiutfordringer og bærekraft bør

være tema i planene. Vi viser derfor også til helsepersonellkommissjonens arbeid som blant annet sier at det ikke er mulig å bemanne seg ut av utfordringene og at det må gjøres omstillinger. De sier at kompetansen må bygges nedenfra med utgangspunkt i fagarbeiderkompetansen, og med forebygging og folkehelsearbeid i bunn. Eigersund kommune har laget en strategi for helse og omsorg som omfatter kompetanseplanlegging. Kommunen bør i videre arbeid med temaet vurdere om arbeidet som gjøres i forbindelse med oversikten over befolkningens helsetilstand, kan brukes til å velge ut indikatorer som vil gi et større bilde av hvilken kompetanse det fremover vil være behov for i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. På denne måten vil dere være enda mer målrettet i kompetanseplanleggingen.

Under nye lover og lovendringer som påvirker den kommunale planleggingen savner vi omtale av krav i ny barnevernslov om kommunenes plikt til å utarbeide en plan for arbeid med å forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer. Utarbeidelse av en slik plan er omtalt i planstrategien.

FN konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD)

FN konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal legges til grunn i alt arbeid i kommunen som berører personer med funksjonsnedsettelse. Å bygge opp kompetansen om CRPD, og å bygge ned barrierer som hindrer inkludering og deltakelse, krever et eget fokus i kommunen. Å få CRPD med som et prioritert område i overordnede planer, sikrer nødvendig forankring og bedre muligheter til å lykkes med arbeidet.

I høringsutkastet til planstrategien har kommunen omtalt hensynet til CRPD eksplisitt, og har også adressert hvor arbeidet med å ivareta CRPD skal tas inn i kommunens planverk. Dette er veldig bra, og legger grunnlaget for et godt videre arbeid med å implementere CRPD i kommunen. Planene som det pekes på er også relevante, det er «Handlingsplan for universell utforming» og «Integrerings- og inkluderingsplan for Eigersund kommune 2025 – 2032». Arbeidet med å implementere CRPD i kommunen vil berøre de fleste av kommunens tjenester og ansvarsområder, og i tillegg er kommunen en stor arbeidsgiver. CRPD vil derfor være relevant å ta hensyn til også i flere av de andre temaplanene som kommunen planlegger å rullere i perioden, deriblant «Plan for likestilling og mangfold i Eigersund kommune».

Utdanning

Vi er positive til at Eigersund kommune skal utarbeide kompetanseplaner for barnehage og grunnskole. Selv om kompetansesituasjonen for barnehage og grunnskoler i Eigersund er noenlunde som fylket ellers, bør kommunen også vurdere å inkludere strategier for å rekruttere og beholde barnehage- og grunnskolelærere i kompetanseplanene, eller i annet planverk.

Kommunen har relativt nye handlingsplaner for trygt og godt barnehage- og skolemiljø, oppvekstplan og skolebruksplan, og disse skal videreføres i planperioden. Kommunen bør likevel vurdere behov for justeringer og oppdateringer knyttet til ny opplæringslov (gjeldende fra august 2024).

Kommunen skal også revidere integrerings- og inkluderingsplanen, slik at den er tilpasset dagens utfordringer. Vi støtter dette, og råder kommunen til å lage en helhetlig strategi for integrering og inkludering av innvandrere og flyktninger: fra barnehage, via skole og utdanning, og til arbeidsliv.

Landbruk

Landbruk er en viktig og stabil næring i Eigersund, der jord- og skogareal er den viktigste ressursen. Det er derfor viktig at jordvern kommer på dagsorden ved vurdering av arealbruken i kommunen. Vi vil i den forbindelse vise til at regjeringen la frem ny jordvernstrategi i 2023. Strategien har et nytt og

skjerpet mål for omdisponering av matjord, og nye konkrete tiltak for å nå dette målet. I den nye jordvernstrategien er målet for omdisponering av dyrka jord satt til maksimalt 2000 dekar pr år. Fylkestinget har i juni 2023 revidert det regionale jordvernålet fra maksimalt 400 til 200 dekar omdisponering av dyrka jord i året. Dette må igjen føre til en innskjerping på kommunalt nivå, og i dette ligger også å vurdere tilbakeføring av tidligere godkjent utbyggingsareal til landbruksformål. Vi ser at kommunen mener at jordvern er et tema som vil være sentralt å diskutere i arealstrategien. Dette er bra, og vi vil utfordre kommunen på dette punkt i den videre dialog.

Landbruket er også en viktig verdiskaper i kommunen. NIBIO sin rapport om verdiskaping i landbruket fra 2019 viser at Eigersund har 91,2 millioner kroner bruttoinntekter i primærleddet i landbruket og 96,2 millioner i bruttoprodukt for landbruksbasert industri. Disse tallene er trolig høyere i dag. Vi har tidligere kommentert at dette er forhold som må bli tatt i betraktning ved kommunens strategiske tilnærming til planbehovet i Eigersund. Vi kan ikke se ut fra planstrategien at landbruket er høyt prioritert i planarbeidet, og oppfordrer kommunen til å se på hvordan dette i større grad kan ivaretas. Vi vil her også framheve potensialet for ny landbruksbasert næringsutvikling i Eigersund, det være innen reiseliv og lokalmat, men også innen kommunal oppgaveløsning som f.eks. Inn på Tunet. Vi oppfordrer til å inkludere landbruksbasert næringsutvikling i arealstrategien.

Beiteressursene er viktig for husdyrholdet i Dalane og i Eigersund. Mye av beiteressursene kan bare høstes gjennom beitedyr. Samtidig er det viktig å øke produksjonen av frukt og grønt på areal som er egnet til dette. Økt bruk av skogressursene til bygg og energi gir viktig lokal verdiskaping, og er særlig positivt i klimaregnskapet. Landbruket har også en svært viktig rolle i å utvikle et grønt og bærekraftig reiseliv.

Til slutt vil vi presisere at vi opplever et betydelig press gjennom dispensasjonssaker fra Eigersund, særlig ønsket om å etablere boligeiendommer i landbruksområdene. Slike eiendomsetableringer over tid vil komme i konflikt med landbruksinteressene, særlig i en tid der landbruket har økende utfordringer knyttet til økonomi og klima. Ved revisjon av kommuneplanen bør kommunen heller vurdere egnede områder for LNF-spreid i de delene av kommunen som kan ha bosettingshensyn.

Fritidsbebyggelse og strandsoner

Kommunen skriver at det har vært lav aktivitet i nybygging av fritidsboliger de siste årene, men at vedtak av kommunedelplan for fritidsbebyggelse har ført til et oppsving i oppstart av nye detaljreguleringsplaner for fritidsbebyggelse.

Flere nye og utvidede byggeområder for fritidsbebyggelse ligger med nær tilknytning til sjø, og erfaringsmessig fører hyttebygging i sjønære områder til press på utbygging av ytterligere tiltak i strandsonen som eksempelvis brygger og småbåtanlegg. I den forbindelse vil vi minne om at avklaring av arealbruk i strandsonen skal skje gjennom planlegging, og først og fremst gjennom kommuneplanens samfunns- og arealdel, jf. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen (SPR-strandsone). Strandsonen er en begrenset ressurs av nasjonal og regional betydning. Jf. pbl. § 1-8 skal det tas særlig hensyn til natur- og kulturmiljø, landskap, friluftsliv og andre allmenne interesser i 100-metersbeltet langs sjø og vassdrag, og ny utbygging skal unngås på arealer som har betydning for disse hensynene, jf. SPR-strandsone. Kommunen bør vurdere om det er behov for en overordnet tilnærming til planlegging av nye tiltak i strandsonen. Uavhengig av dette bør strandsonen inngå som et tema i arealstrategien.

Natur og klima

Dalane-kommunene arbeider med en felles interkommunal klimaplan. Denne planen vil kunne bidra til reduserte klimagassutslipp i alle Dalane-kommunene, og vil kunne bidra til interkommunale klimatiltak og bedre utnyttelse av ressurser. Vi anbefaler likevel kommunen å sette en egen, konkret målsetning for reduksjon i utslipp av klimagasser for kommunen, som minimum tilfredsstillende de nasjonale klimamålene i klimaloven. Som kapittel 4.5 om sentrale utviklingstrekk i kommunen viser, er klimagassutslippene 2,77 % høyere i kommunen enn de var for fire år siden. Kommunen må iverksette tiltak for å redusere utslippene. Vi anbefaler også at klima- og natur, og særlig klimagassutslipp fra omdisponering av arealer, blir et sentralt tema i utarbeidelse av arealstrategi.

Energibruk er i liten grad omtalt i planstrategien eller i oversikten over utfordringsbildet. Energi-effektivisering og tilrettelegging for alternative energikilder er et viktig virkemiddel for å redusere energiforbruket, og dermed behovet for utbygging av nye anlegg for produksjon og overføring av kraft. Kommunen kan bidra med energieffektivisering gjennom tiltak knyttet til egne bygg, og som bestiller av offentlige anskaffelser, samt gjennom å stimulere og legge til rette for at nye bygg planlegges og bygges ut med muligheter for bruk av alternativ energikilder. Solceller på tak og sirkulære løsninger med gjenbruk av overskuddsvarme er eksempler på slike løsninger.

Kommunen skriver også at de vil foreta en kartlegging i 2025 for å få bedre kunnskap om biologisk mangfold og naturtyper, og starte opp arbeidet med en temaplan for biologisk mangfold samme år. Dette arbeidet vil være et godt utgangspunkt for videre arbeid med arealdelen av kommuneplanen, og er i tråd med vårt innspill til oppstart av arbeidet med planstrategi hvor vi skrev at *Et systematisk arbeid med naturmangfold i planleggingen vil bidra til langsiktig ivaretagelse av verdifulle naturområder, og kan avdekke behovet for mer kunnskap*. Vi viser her til forpliktelsene i naturavtalen fra 2022 om vern og bevaring av 30 % av all natur på land og i sjø, og restaurering av 30 % av all ødelagt natur. Kommunen bør innrette temaplanen for biologisk mangfold, blant annet etter disse målsetningene. Vi minner om at Miljødirektoratet har utarbeidet en egen veileder for utarbeidelse av slik plan, og at kommunene også kan søke om midler til utarbeidelse av kommune-delplan gjennom Miljødirektoratets årlige støtteordning. Vi vil informere om når det åpnes for nye søknader til ordningen.

Plan for spredte avløp

Ifølge planstrategien skal det utarbeides en plan for spredte avløp. Dette er vi svært positive til. Planen kan gjerne også omhandle tilsyn med spredte avløp. Vi vil minne om at det er mulig å utarbeide en lokal forskrift i den forbindelse, som også kan gi kommunen grunnlag for å ta gebyr for tilsynsarbeidet. Det finnes blant annet lokale forskrifter for noen av Jærkommunene og deler av Ryfylke. En slik forskrift og påfølgende tilsynsarbeid, kan være et aktuelt område for interkommunalt samarbeid mellom Dalane-kommunene.

Trafikkstøy

Høyt støynivå fra trafikk er nevnt som et fokusområde under fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø, i oppsummeringen av oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2024-2027 (kap. 4.6). Støyutfordringene er ikke nevnt under kolonnen for videre arbeid. Vi råder kommunen til å vurdere om støyutfordringer skal inngå som en del av vurderingene i utarbeidelse av arealstrategi for kommunen. En gjennomtenkt arealdisponering i kommunen er det viktigste virkemiddelet for å redusere risikoen for støyplager ved framtidig utbygging.

Samfunnsikkerhet

Det er positivt at kommunen har viet et kapittel (kap. 5.4) til forholdet mellom overordnet ROS-analyse og kommuneplanens samfunns- og arealdel, der det tydeliggjøres at helhetlig ROS skal være

et grunnlag for revideringen av samfunnsdelen. Videre skal helhetlig ROS revideres innen arbeidet med ny arealdel settes i gang. Vi håper kommunen også får til å flette inn relevante tiltak ifra arbeidet med klimaplan for Dalane som er under arbeid i samfunnsdelen. Det er også viktig og positivt at kommunen vil sikre nye planer for trafikkisikkerhet og for brannsikring, samt en ROS-analyse på brann. Klimaendringene og den sikkerhetspolitiske utviklinga med et økt spenningsnivå og krig i Europa, gjør det nødvendig å ta hensyn til forebyggende samfunnsikkerhet i større grad, også innen planer etter pbl. Dette bør tydeliggjøres ved revidering av kommunens helhetlige ROS-analyse, og videre i annet relevant planverk.

Det er positivt at planstrategien blir satt i en større sammenheng ved å omtale globale trender i kapittel 4.1. En av trendene som omtales er krigen i Ukraina. Dette er bare en av flere hendelser i en stadig mindre forutsigbar geopolitisk situasjon i verden i dag. Kommunen kan vurdere å utvide omtale av denne globale trenden til en mer generell negativ trend innen sikkerhetspolitikk og en urolig verden. I avsnittet om naturtap og klimaendringer bør det også gå fram at dette påvirker matsikkerhet og folkehelse, i tillegg til at det, som allerede nevnt, er et miljøproblem, og påvirker økonomi og finans og samfunnets robusthet.

Slik samfunnet utvikler seg er det viktig å minimere konfliktpotensialet mellom kritisk infrastruktur og nye næringsområder og anlegg som kan påvirke risikobildet for områder. Det er også viktig å se på hvordan risikobildet blir endra som følge av det grønne skiftet; som økende kraftproduksjon og bruk av alternative energikilder, ny teknologi og hvilke endrede eller nye sårbarheter det kan føre til.

Nye statlige føringer legger større vekt på å ta hensyn til klimaendringer og naturfare innen samfunnsikkerhet og beredskap. Det samme gjelder viktigheten av å ta vare på sammenhengende natur- og landbruksområder i et beredskapsperspektiv. Regjeringen forventer at kommunene bidrar til en robust kraftforsyning, trygg drikkevannsforsyning og avløp.

Eigersund trekker fram økt nedbør og flomfare som den mest presserende klimautfordringen i kommunen, og vil følge det opp både i arealplanlegging og i andre planverk. Vi minner her om at naturbaserte løsninger må vurderes for å dempe avrenning, og at dette må vurderes i ROS-analyser for planer der natur blir bygd ned.

Når det gjelder havnivåstigning er det også noe som allerede skjer (globalt havnivå stiger i dag 3,7 mm pr år (FNs klimapanel), men tallet er noe lavere i Norge foreløpig) og ikke noe som ligger i fremtiden. Det er forventet at stigningen vil øke med tida.

Hensyn til Forsvaret har tradisjonelt ikke vært forventa i plansammenhenger, men dagens sikkerhetspolitiske situasjon gjør at det må legges mer vekt på vurderinger med tanke på totalforsvaret, også i plansammenheng. Dette gjelder både Forsvarets egne areal, hva de trenger av nye areal i fremtiden og kritisk infrastruktur som de er avhengig av for å kunne forsvare landet. Totalberedskap og samfunnsikkerhet er et nasjonalt satsingsområde, og vi mener derfor det er behov for å innlemme samfunnsikkerhet på en tydeligere og mer forpliktende måte i planstrategien og planprogrammet, og i planarbeidet fremover. Under oppsummering av utviklingstrekk i kapittel 4.8 bør endringer i den geopolitiske situasjonen komme fram. Dette er et tema som har betydning både for samfunns- og arealplanleggingen. I tillegg til forsvarets behov for areal og infrastruktur, er også matberedskap viktig i denne sammenheng. Økt fokus på jordvern er derfor også et tema som burde vært omtalt her.

I arealstrategien bør kommunen tydeliggjøre de juridiske rammene for bygging i strandsonen og havnivåstigning. I den forbindelse kan det være fornuftig med kunnskapsinnhenting rundt områder som er utsatte for bølger og oppstuvning.

Forbedringspotensial knyttet til gang- og sykkelveier og for mange ulykker i trafikken er nevnt som fokusområder under hhv. fysisk, biologisk, kjemisk og sosialt miljø og skader og ulykker, i oppsummeringen av oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer 2024-2027 (kap. 4.6). Kommunen bør ha med seg disse temaene inn i arbeidet med trafikksikkerhetsplan som er skissert med oppstart høsten 2025. Sammenhengende gang- og sykkelvegnett kan også være et aktuelt tema å se på i arbeidet med arealstrategien.

Klimarisiko kan gjerne også tas med i planstrategien, og de ulike aspektene ved det innarbeides i helhetlig ROS ved revideringen. Vi vil også påpeke Klimarisikoutvalgets beskrivelse av søksmålsrisiko, som er risiko som vil være relevant for flere kommuner etter hvert som klimaendringene kan føre til skade på eiendom som ikke er godt nok klimatilpasset. Klimarisiko kan gjerne ses på i sammenheng med naturrisiko, noe som er utredet i NOU 2024:2. Det skal vise risikoen forbundet med tap og forringelse av natur, for både enkeltaktører og for samfunnet. Vi mener en må se dette i sammenheng, og se helhetlig på de ulike risikoene forbundet med endringene i arealbruk og tap av natur.

Vi ønsker kommunen lykke til med arbeidet, og oppfordrer til å ta kontakt dersom kommunen ønsker bistand fra oss i det videre arbeidet med kommuneplanen og øvrig planarbeid i perioden.

Med hilsen

Lone Merethe Solheim (e.f.)
ass. statsforvalter

Marit Sundsvik Bendixen
fylkesmiljøvernsjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 130

Postboks 5091 Majorstuen

4001 Stavanger

0301 Oslo